

DZIENNIK POLSKI

wydanie wieczorne.

Wychodzi codziennie o godzinie 1szej z południa, wyjąwszy dnie po uroczystych świątach. Podczas trwania sejmiku wychodzić będzie dziennie dwa razy na dzień t. j. rano o 9tej i wieczór o 5 godzinie.

Cena we Lwowie	rocznie 14 zł.	6-miesięcznie 7 zł.	kwartalnie 3 zł. 50 ct.	miesięcznie 1 zł. 25 ct. w. a.
z przesyłką poczt.	18 „	9 „	4 „ 50 „	1 „ 50 „ „ „
dwurazową dziennie	„	„	5 „ 40 „	1 „ 80 „ „ „

Numer pojedynczy kosztuje 6 ct. w. a.

Listy * pieniężnymi mają być przysyłane franco do biura administracji Dziennika Polskiego.

Listy reklamacyjne nieopieczowane, nie podlegają opłacie.

INSERATY przyjmują się w biurze administracji „Dziennika Polskiego“ za opłatą od miejsca wiersza drobnego druku (petit) za każdorazowe umieszczenie po 5 ct. w. a. z dodatkiem opłaty stałej za każdorazowe umieszczenie po 30 ct. w. a.

Biura redakcyi i administracyi Dziennika Polskiego w domu Obratelskiego przy ulicy Szerokiej na dole.

Manuskryptów Redakcja nie zwraca.

Lwów 21. października 1869.

Z mów powiedzianych na wczorajszym zgromadzeniu wyborców, podajemy tu nową p. J. przyjętą okłaskami i brawami, jak już wczoraj wspominaliśmy:

„Panowie! zabierając głos zastrzegam się przedewszystkiem, jakoby to uczynił jako żyd, jako należący do wyznania religijnego, dziś stosunki się o tyle zmieniły, iż wyznanie nie ma i nie może mieć wpływu na działalność polityczną. Konstatauję przeto, iż dzisiejsza walka wyborcza nie ma cech wyznaniowych i znając stosunki ludności chrześcijańskiej naszego miasta, mogę was zapewnić, iż cała inteligentna i znakomita jej część postępuje z nami teraz w jednym szeregu.

„Wybor Ziemiańkowski to przedmiot, które całe miasto porusza, i jest obecnie na ustach wszystkich; czem Ziemiański był dla swego kraju, co uczynił, ile cierpiał, wykazali nam to moi poprzednicy dokładnie i wyczerpująco. Ależ moi panowie, zarzuty czynione mu przez jego przeciwników mogą go tylko podnieść i wykazują całą przewrotność wszczętej przeciw niemu agitacji. Zarzucają mu, iż jest nieszczerem, czyście słyszeli kiedy, ażeby człowiekowi politycznemu, człowiekowi, który życie swoje strawił w usługach kraju i narodu swego, ażeby charakterowi takiemu, jak Ziemiański, zarzucano, iż jest nieszczerem? Kto z podobnymi zarzutami występuje, ten dowodzi tylko, iż na lepsze go nie stać.

„Zarzucają Ziemiańskiemu, iż nawet w razie uchwalenia bezpośrednich wyborów z Rady państwa wystąpić nie chce. Moi panowie, na zgromadzeniu poufnem na którym byłem obecnym i powołuję się w tym względzie na wszystkich świadków owej sceny, stawiano Ziemiańskiemu jednym tchem kilkanaście pytań odnoszących się bez wyjątku do sposobu postępowania, gdyby Rada państwa autonomicznie naszą uszczuplała. Wszystkie te pytania objął Ziemiański jedną krótką ale katagoryczną i dobitną odpowiedzią, oświadczył, iż wtedy wystąpi gdy konstytucja krajowa będzie naruszona. Moi panowie, statut krajowy w jednym z naczelnych swoich postanowień, w §. 16. opiewa stanowczo: sejm krajowy... ma wysłać do Izby posłów Rady państwa 38 członków. I w obec tak jasnego oświadczenia śmiało utrzymywać, iż Ziemiański chce zostać w Wiedniu nawet w razie uchwalenia bezpośrednich wyborów.

„Nasuwa się pytanie, skąd pochodzi ta gwałtowna agitacja, która obecnie przeciw wyborowi Ziemiańskiemu się wszczęła? Zkąd owa zacieklność, z którą przeciw jego wyborowi występują? Otóż jak wiecie, panowie, dzielą się jego przeciwnicy na dwa obozy. Towarzystwo narodowo-demokratyczne i klub rezolucjonistów. I w tym względzie niestety oświadczają, różni się moje zapatrywanie od poglądu mojego poprzednika p. Dr. Hönigsmanna.

„Towarzystwo demokratyczne wypisało na swoim sztandarze zasadę nieobysyiania Rady państwa i trzymając się jej występuje przeciw wyborowi Ziemiańskiemu, zwolenniki wręcz przeciwnego zdania. Taka walka jest uczciwą i lojalną, albowiem, panowie, zasada jest nieugięta i targować się z nią nie można. Trzeba się oświadczyć tak albo nie, drogi pośredniej nie ma. A prezes tego Towarzystwa nie pomija żadnej sposobności, ażeby się nie oświadczyć wprawdzie przeciw polityce Ziemiańskiemu, ale z zupełnem uznaniem jego charakteru i zdolności, a organ jego nie wahał się wypowiedzieć, iż Towarzystwo demokratyczne będzie głosować za Ziemiańskim, skoro tenże podniesie chorągiew nieobysyiania Rady państwa. W opozycji takiej nie ma nic osobistego, z uszanowaniem należy na nią spoglądać.

„Przypatrzmy się teraz cokolwiek bliżej drugiemu obozowi, t. j. klubowi rezolucjonistów. Założyciele jego, chcąc zawiązać towarzystwo polityczne, podnieśli zasadę bronięcia rezolucji, a gdy na taką zasadę każdy patriota zgodzić się musi, przeto wystąpiła znaczna ilość obywateli do tego klubu. Ależ moi panowie, w czem różni się cel tego stowarzyszenia od zamiarów wypowiedzianych nam przez Ziemiańskiemu, wszakże i Ziemiański oświadczył stanowczo, iż osiągnięcie rezolucji uważa jako niezbędne dla kraju, co więcej nie wahał się wypowiedzieć, iż rezolucja jeszcze mu nie wystarcza, iż żąda dla kraju obszerniejszych swobód. Dla tego moi panowie, mam to silne przekonanie, iż założyciele tego klubu mają drugi program, ale program tajny, program którym się z członkami tego klubu nie dzieli. A że tak jest, spodziewam się panom dowiedzieć jak na dłoni.

„Gdy klub wysadził komisję wyborczą do zajmowania się sprawą wyborów, uchwalilo walne zgromadzenie, iż komisja ta jest upoważniona do traktowania tylko, że atoli nic nie może przedsięwziąć bez uchwały walnego zgromadzenia tegoż klubu. Tymczasem, jak słyszeliśmy, zawarto kompromis między Towarzystwem narod.-demokrat. a wrzekomo klubem rezolucjonistów, kompromis, w którym zgodzono się na pominięcie kandydatury Ziemiańskieg. Ależ moi panowie także jest, jakoby ugoda ta zawarta została między

ty Tow. demok. a klubem rezolucjonistów, ugoda tę zawarło Tow. demok. z reprezentacją klubu rezolucjonistów. Podczas gdy Tow. demok. w pełnem zgromadzeniu uchwaliło ten kompromis, reprezentacja klubu wbrew poprzedniej uchwale działała na własną rękę z pominięciem walnego zgromadzenia. A wiecie moi panowie, dla czego to uczyniła? Oto dla tego, ponieważ wiedziała, iż walne zgromadzenie podobną ugodę prawie jednomyślnie odrzuci, ponieważ wiedziała, iż w takim wypadku odstąpiwszy przyłbicę straci narzędzie, na którego utrzymaniu jej niezmiennie zależy.

„Moi panowie, gdy Sejm nasz wysłał pierwszą delegację, znalazł się w niej Smolka, znaleźli się w niej także ci ludzie, którzy dziwnym przypadkiem są dzisiaj kierownikami klubu rezolucjonistów. Zachowanie się tych panów w ówczesnej delegacji jest nam wiadomem, wiemy, iż Smolkę wszelkimi sposobami mniowali, iż w kole polskiem chcieli uchwalić wystąpienie przeciw uprawnionym żądaniom Węgrów, i że Smolka prawie zmuszonym był w tej kardynalnej kwestji wyłamać się z pod solidarności koła polskiego, i tylko tym sposobem możliwem stało się owo pamiętne wystąpienie Smolki, najświetniejszy czyn pierwszej delegacji. Panowie ci umilkli, ale tajemne dzieło swoje prowadzili dalej, i zgotowali Smolce takie piekło, iż w ostatnich półtora roku żadnego nie brał udziału w czynnościach delegacyjnych.

„To samo postępowanie powtarza się obecnie w obec Ziemiańskieg z tą różnicą, iż gdy przeciw Smolce działali tajnie, przeciw Ziemiańskiemu ośmielają się także wystąpić czynnie, nie pogardzając żadnym środkiem, celem dojścia do swoich zamiarów. Ci panowie nie mogą tego przeboleć, ażeby człowiek z gminu, człowiek nie posiadający nic, oprócz swego charakteru i zdolności, ażeby człowiek taki przedstawiał kraj, podczas gdy oni, choć siewicie uposażeni w tytuły i majątki, żadnego nie mają i nie mogą mieć znaczenia. Nie mogąc własną swoją osobistością zająć stanowiska pierwszorzędnego, postanowili usunąć owe wybitne postacie ludowe, które dotąd wszędzie i zawsze ich przyćmiewały. Smolka stanawszy dzisiaj na stanowisku negocjując cały system dzisiejszy, nie może naturalnie żadnego w nim brać udziału i dla tego jest dla nich na dzisiaj nieszkodliwym; całą swoją złość przeto wyrzucają na Ziemiańskieg, ażeby go zmusić do ustąpienia.

„Przeciw tym fakejnym oligarchom i ich stronnikom walczyć do upadłego, jest obowiązkiem każdego z nas, i dla tego oświadczam, moi panowie, nie jako żyd, ale jako obywatel szczerze miłujący swój kraj dam głos Ziemiańskiemu.“

Dla uprzedzenia mylnego wniosku, jakobyśmy oświadczając się we wczorajszym rannym numerze przeciw uchwalonemu na XIX. posiedzeniu sejmowem dnia 19. b. m. dodatkowi do §. 32. statutu miasta Lwowa tej treści: „Na ruskie podania stron odpowiada się po rusku“, występowali nieprzyjaźnie przeciw Rusinom w ogóle, pospieszamy skonałować, iż nie występujemy przeciw Rusinom, ale stajemy w obronie autonomji gminy. Gdyby jakiegobądź gminie, która uchwaliła urzędować po rusku, narzucono język polski, tak samo przeciw temu powstawalibyśmy.

Sprawozdanie

z odbytego na dniu 13. października 1869. po godzinie 6. wieczór posiedzenia w mieszkaniu p. W. S.

(Dokończenie.)

P. Wolski. P. Zybkiewicz chciał aby ja zaraz po przyjeździe wnieść.

P. Ziemiański. Przepraszam. Nie zaraz, lecz dopiero po powrocie z Pesztu. P. Wolski przypisuje mi całą winę w sprawie głosowania nad konstytucją i twierdzi, że ja byłem za nią, ponieważ nie przemawiałem ani za głosowaniem za nią, ani za głosowaniem przeciw niej. Otóż przypomnieć muszę, że ja byłem wówczas przewodniczącym, i że zdania nie powinien byłem mieć. Tak pojmuję przewodnictwo. Skoro przybywszy do kraju, zobaczyłem, że winę wszystkich niepowodzeń mnie przypisują, jako przewodniczącemu, wtedy powróciwszy do Wiednia złożyłem przewodnictwo. Pokazało się, że znowu ja winien wszystkiemu. Na wszystkie interpelacje p. Wolskiego istotnie odpowiedzieć mi trudno, bo ich było z półkopy. W sprawie pytania kiedyby opuścił Radę państwa odpowiedziałem mu już. Ta odpowiedź go nie zadawiała i naturalnie, bo powtarzając ją zmieniał jedno słowo ważne. Ja mówiłem, że opuszczę Radę państwa, gdy „naruszą“ konstytucję, a on podsuwa mi, że mówiłem gdy „zmienią“ konstytucję. Powiada p. Wolski, że Rada państwa nie raz łamała konstytucję, a ja przecież pozostałem w niej. Ależ taki miałem mandat, wszakże każdego z kandydatów przed wyborami pytano, czy pojedzie do Rady państwa, za warunek kładli, aby jechać do Wiednia. Co do wyborów bezpośrednich mogę powołać się na to, co w komisji mówiłem,

tam z dziesięć razy dowodziłem, że byłoby to złamaniem konstytucji. Jeżeli p. Wolski o tem nie wie, to pochodzi ztąd, że ja nigdy do kraju nie donosiłem, co ja robię. (Brawo.) Panu Smolce najsmprzód dziękuję mowca za otwartą i szczerą objawienie zdania swego o nim. Co do zapatrywania się jego na ustrój Austrii, podziela mowca zdanie Smolki, że Austrii innego ustroju potrzeba. Mówiłem nieraz, przy każdej sposobności w Wiedniu, że jeżeli taką konstytucję uchwalicie, ona nie utrzyma się, ale ta konstytucja sama nie zmieni się, trzeba nad tem pracować i nie od razu ją przekształcać, lecz zwolna, krok za krokiem, podkopując ją powoli. Panu Pfeifrowi odpowiada pan Ziemiański, że źle go rozumiał, bo twierdzeniem, że mniejszość była chwiejną, nie chciał jemu ubliżyć, gdyż mowca sam jak to wprzód powiedział, był nieraz w mniejszości. Na interpelację p. Wiktora odpowiada, że co do rezolucji przynależało, iż ona nie jest doskonałością, są w niej różne niedokładności, niektóre punkta na prędce, bez dostatecznej rozprawy uchwalone. Są tam także punkta wprost niemożliwe, np. punkt, który orzeka, że Sejm ma stanowić uchwały o stosunkach między nami a innemi krajami. Takie rzeczy muszą należeć do parlamentu centralnego, bo nas drugi kraj może nie usłuchać. Jest tam punkt n. p. najważniejszy o rządzie krajowym, ale jakżeż go stylizowano? Powiedziano: rząd krajowy odpowiedzialny Sejmowi w sprawach tych a tych, ale prócz tam wymienionych gałęzi, są jeszcze inne, jak sprawy obrony krajowej, wojskowe, policyjne, finansowe, handlowe, pocztowe itd., do kogoż to ma należeć? Sejm nie żądał tego dla rządu krajowego, więc toby i nadal należało do namiestnictwa? Wydziału krajowego Rada państwa przecież znieść nie może. Trzeba więc rozsegregować, bo musiałby być trzy rządy: namiestnictwo, Rząd krajowy i Wydział krajowy. Owoż są tam niedokładności, i dlatego nie żądajcie aby rezolucję delegacja przesadziła *ad literam*. Może nie jedno byłoby się uzyskać, gdybyśmy nie mieli taki mandat, że odstąpić od żadnego punktu rezolucji nie możemy. Chcieli nam dać „odpowiedzialnego namiestnika“, ale w rezolucji jest inaczej, chcieli dać „senat krajowy“, ale rezolucja żąda „trybunału najwyższego“. Dlatego nie uważam rezolucji za dogmat. Co zaś z nią zrobić, jak ją wnieść, mniemam, że ją nie mamy osłabić, powinien Sejm ją w całości powtórzyć tak jak jest bez najmniejszej poprawki, a jak delegacja ma w Wiedniu postąpić, pozostawić powinniśmy do delegacji. Może ja teraz sam rząd wnieście, a jeżeli nie, nie sprzeciwiałbym się teraz skoro już raz pod tym względem zasalowana jest godność Sejmu, aby poseł który w imieniu delegacji ją wniósł. Delegacja musi mieć jednak możność do kompromisów, aby mogli przyjąć część nie zrzekając się reszty. Tyle w odpowiedzi panu Wiktrowi.

P. Hofman. Zebraliśmy się tu panowie, aby słyszeć zarzuty jakie przeciw p. Ziemiańskiemu będą robione, i aby słyszeć jego obronę. I cóż słyszeliśmy? Zarzuty na niczem nie oparte, bo oparte na samych domysłach, poczuciach, podejrzeniach, moralnych przekonaniach, a faktu żadnego, dowodu najmniejszego. P. Florjan Ziemiański jest zupełnie usprawiedliwiony, i wnoszę, aby jego kandydaturę popierać, niech dalej działa jak dotąd. (Okłaski, wołania: wybierzmy go, wszyscy! wszyscy!)

P. Wolski (poufnie do przewodniczącego): Ja według mego sumienia nie uważam Z. za usprawiedliwionego, i na niego głosować nie będę.

P. Hofman zamyka posiedzenie o godzinie 12. w nocy.

Korespondencja „Dziennika Polskiego“.

Kraków 19. października.

< Może nie w porę wyprawiam ztąd list, bo tak zajęci jesteście wyborami, że nie tylko nasze drobne sprawy domowe, ale i ogólne sprawy publiczne mało was zapewne obchodzą. My tutaj z podziwieniem tylko przysłuchujemy się głosom ze Lwowa zalecając, i przekonujemy się, jak to łatwo dostać się można do nieśmiertelności. Któżby bowiem przypuścił, że dość się postawić na kandydata, albo znaleźć przyjaciół kilku, co by wyręczyli, dość w zgromadzeniu publicznem na zebraniu przedwyborczem we Lwowie wyrzec głośno czyje nazwisko, a już telegrafy w lot roznoszą to nazwisko po Europie. I jakże się tu nie ubiegać o kandydaturę. Przypominamy sobie np., że jeden z teraźniejszych kandydatów, poważny wiekiem i postacią, siwym włosem i dostatkami, p. Młocki, będący kandydatem we Lwowie, znany jest w mieście naszym z tego, że zajeżdżał do hotelu Pollera, staje zawsze na dole, i przy otwartych oknach czytuje gazety. A czyż to nie dowód, że człowiek publiczny. Prawda, że z trudnością wyraża się, ale w naszym gawadziwym Sejmie jest to wielka zaleta. P. Wild używa tu dobrego imienia między księgarzami, a że oświata jest najważniejszem dziś

zadaniem narodu, przeto słuszną, aby księgarz zasiadali w sejmie. Co do p. Czernyńskiego, tegocześnie nie znamy tutaj, nawet z nazwiska, ale właśnie, że to *homo novus*, więc trzeba wrożyć, iż się zechce odznaczyć. Dowiadujemy się także z mów mianych u was na zgromadzeniach, że p. Schmitt zaleca unję Polski z Austrią. Jest to niby grzeczny sposób ulegalizowania ze strony towarzystwa demokratycznego zaboru Galicji, dla czegożby ministrem nie miało przystać? Nawet Rosja już wcieliła Lubelskie i Podlasie do Rosji robiąc unję tych ziem z swojemi dawniej już zjednoczonem zaborami; Poznańskie wybierające deputowanych do parlamentu Niemiec północnych i to bez tyle oporu co Galicja do Rady państwa, mogłoby na drodze unji uzyskać równouprawnienie, przeczoby otrzymało prawo mianowania landratów...

Ależ darujcie, że nie o Krakowie z Krakowa piszę. Choć w końcu wracam do mego zadania. Otóż dowiaduję się, że uniwersytet tutejszy zubożony będzie kilkoma ludźmi nauki, których senat zaleca do mianowania na profesorów. W miejsce p. Wachholza, który uczył historii, uczęby jej Dr. Kętrzyński z Wielkopolski, a w miejsce Dr. Wróbla filologa, który nie umie po polsku, chociaż ma imię polskie, powołany z Warszawy prof. Dr. Węclewski. Zrana otrzymał p. Węclewski powołanie do Krakowa, a raczej zapytanie, czy go można przedstawić na kandydata, a w południe już mu nowy rektor uniwersytetu warszawskiego Zawrowski wręczył dyplom, gdyż p. Węclewski oświadczył, że nie może wyjechać do rosyjsku. Dr. Wachholz odkaż został zesłany dla germanizowania uniwersytetu naszego, udawał że nie umie po polsku, bo nie miał sposobności nauczyć się we Lwowie, a teraz nagle przemówił i woła, że posiada język polski. Nie chcemy dać temu wiary. Dr. Wachholz może tak umie po polsku jak się zna na bibliografii, bo niedawno, kiedy zawiązoła posada bibliotekarska, on się na nią także podał, lecz go ominęła. Dziś ma on tylko jedną jeszcze dodatkową posadę, bo jest seniorem bursy, dawniej ten urząd piastowali profesorowie szkół, ale on przyjął tę posadę z woli wyższej, a ma ona tę dogodność, że daje mieszkanie bezpłatne i różne jeszcze inne drobne dochody z tego tytułu, a których dawniej nie bywało. Posadę tę dzierżył przed nim prof. Jülg, znany tylko z wykładów kałmuckiego języka. Nie słyszeliśmy jednak, aby go powołano do Rosji, chociaż akademja umiejtności w Wiedniu niezmiernie była zachwyconą jego kałmuckimi zdolnościami. Takich to uniwersytet nasz miał profesorów! Aby p. Wachholza utrzymać przy lokalu, muszą cztery oddziały szkoły trywialnej przenieść gdzieś indziej, a tymczasowo je rozpuścić, bo przez pół dnia dając chłopcom rekreację codzienną! Mamy jednak nadzieję, że p. Wachholz pójdzie za swoim przyjacielem Jülgem i swoim mecenasem starostą Merkle.

Dziś skończył się proces p. Kieresa o obrazę Rady miejskiej. Pokora przebija niebiosą. P. Kieres widząc że strach, dalej w prośby — i odpuszczono mu. Najbardziej z tego ucieszony jego obrońca p. Gumpłowicz, bo nie wiedział jak go bronić i pracował nad tem, aby mu sędzia głos odebrał, by się mógł rzec obrony.

Komisja akcyzowa wezwwała p. Loebensteina o pomoc. Ten nie odmówił jej i obiecał odstąpić lokale oraz dawną służbę rogatkową polecał względem komisji. Idzie teraz o nowego tylko naczelnika. Starają się o posadę nie tylko ludzie specjali, ale i tacy nawet, co zwykli byli zgromadzenie ludu przeciw Loebensteinowi, gdyż właśnie dla tego zwykliwali je, aby dostać taki urząd. Komisja pewnie tę okoliczność uwzględni i odsunie takich kandydatów.

Przegląd polityczny.

Ziemie polskie. Niezwykły ton ostatnich artykułów *Dziennika Warszawskiego*, o których niedawno donosiliśmy, zwraca na siebie powszechną uwagę dziennikarstwa całego. Wszystkie dzienniki godzą się na to, że celem tych artykułów podkorywanych zapewne w biórze namiestnika, jest zważenie Polaków w siła moskiewskiego panslawizmu i uspokojenie obawy, wynikłej z pogłosek o przymierzu moskiewsko-austriacko-pruskiem. Do *Köln. Ztg.* piszą, że Napoleon III. z prywatnej swej skatuty przestał tysiąc franków na ręce hr. Władysł. Platera dla polskiego muzeum w Rapperswyli. Do tego daru dołożył cesarz francuzki list pisanu do hr. Platera pełen objawów sympatji dla Polski. — W Zurychu zamierzają wychodzić polscy założyciele niemiecki dziennik, któryby stanął w obronie spraw polskich. W Liestal, miasteczku szwajcarskiem, zjechali się księża polscy z kraju i wychodzą dla narady, w jaki sposób można by uwiadomić przysły sobór o przesładowaniu kościoła katolickiego pod zaborem moskiewskim. Uchwalono wystosować do soboru przedstawienie odpowiednie, z dokładnem opisaniem wszystkich środków i czynów, którymi Moskwa wraz z narodowością polską i kościoł katolicki wytypić zamysła.

